

Eneolit

Eneolithic

Äneolithikum

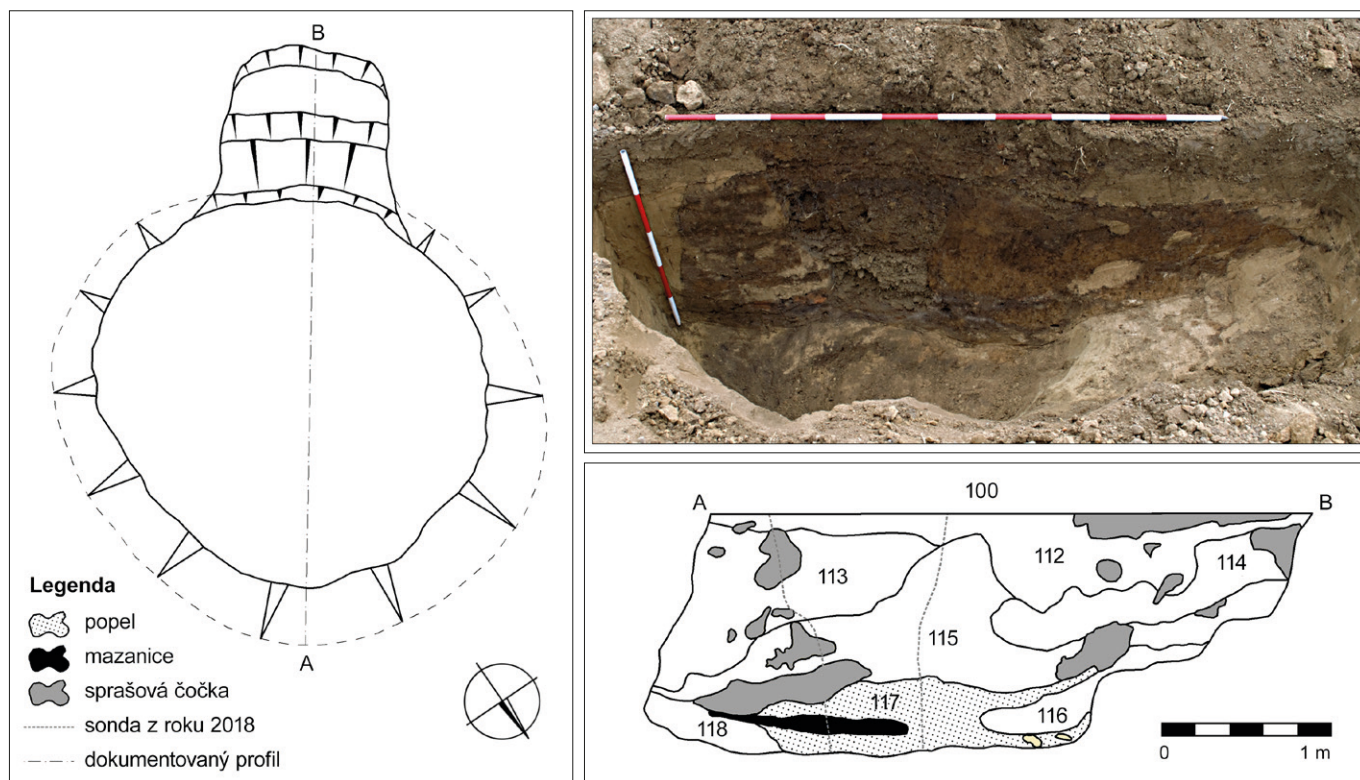
Brno (k. ú. Slatina, okr. Brno-město) „Stránská skála IV“.

Kultura nálevkovitých pohárů. Sídliště. Zjišťovací výzkum.

Lokalizace: WGS-84 – 49,1903828° N; 16,6810111° E.

V souvislosti s vydáním nových ortosnímků terénu v aplikaci Google Earth (snímek ze 4/4/2016) došlo v prostoru lokality Stránská skála IV k identifikaci několika porostových příznaků, které zde indikují přítomnost prozatím neznámých archeologických objektů. V roce 2018 zde proběhl menší sondážní výzkum, jehož cílem bylo ověřit existenci zahloubené struktury v inkriminovaném prostoru. Při sondáži se podařilo potvrdit přítomnost objektu a shromáždit menší kolekci archeologického

materiálu, včetně štípané kamenné industrie z místních rohovců. Nevýraznost získané keramiky a charakter industrie s převahou úštěpů vedl i přes řadu nejasností k prvotní, a jak se později ukázalo nesprávné, domněnce o příslušnosti objektu ke starší době bronzové (cf. Rychtaříková et al. 2019). Za účelem objasnění reálného chronologického zařazení struktury došlo v roce 2019 k realizaci řádného archeologického výzkumu, při kterém byla prozkoumána zbývající část výplně objektu (přiřazeno pořadové číslo 4/18). Nově získaný materiál a odebrání vzorků na radiokarbonové datování umožnilo datovat zahloubenou strukturu do počátku staršího stupně kultury nálevkovitých pohárů. Výsledné datum 4870±35 BP (Poz-113193) si je pak velmi blízké s datem, které pochází z nedalekého objektu KNP 1/11 (cf. Bartík et al. 2019).

Obr. 1. Brno-Slatina, „Stránská skála IV“. Objekt KNP 4/18. Foto a kresby J. Bartík.

Fig. 1. Brno-Slatina, „Stránská skála IV“. The FBC feature n. 4/18. Photo and drawings by J. Bartík.

Z hlediska typologie sídlištních jam můžeme objekt 4/18 klasifikovat jako zásobní jámu trychtýřovitého profilu se zaoblenými rohy a schodkovitě upraveným vstupním výklenkem, situovaným v jeho jihozápadní části (obr. 1). Délka objektu v podélném řezu činila 270 cm, šířka zásobní jámy v hrdle však byla nižší, pouze 154 cm. Maximální výduť pak měřila 204 cm. Dno jámy lze charakterizovat jako téměř rovné, pouze s nevýraznými prohlubněmi. Maximální hloubka od úrovně sprašového podloží nepřekročila 110 cm. Stratigrafická situace zdokumentovaná na podélném profilu prozrazuje, že výplň objektu sestávala ze sedmi hlavních uloženin (kontext 112–118), které ve všech hloubkových úrovních prostupovaly různé velké sprašové čočky. Na bázi zásobní jámy spočívala kromě dvou spraší promísených uloženin (k. 116, 118), 30–40 cm mocná popelovitá vrstva (k. 117), bohatá na archeologický materiál. Vrstvou prostupovala kumulace větších bloků i menších hrudek do světle oranžova vypálené mazanice, přičemž řada z nich nesla otisky konstrukčních prvků. Kromě jednotlivých skupin artefaktů pocházejí z této uloženiny také početné nálezy uhlíků a spálených obílek, které mohou dokládat primární funkci objektu coby síla. V centrální části výplně spočívala světle hnědá homogenní uloženina (k. 115), která zde vytvářela zřetelný kužel (obr. 1). I tato vrstva byla poměrně bohatá na archeologický materiál a kromě značného množství fragmentů zvířecích kostí obsahovala i větší kusy keramických nádob. Uvedený kužel vyklíňovaly ve svrchní části jámy tři charakterově velmi blízké uloženiny hnědé až šedohnědé barvy (k. 112–114). Skladba a rozmístění uloženin naznačují, že k zasypaní jámy nedošlo jednorázově v krátké době, ale že byla po určitý časový úsek vystavena jak přirozeným depozičním procesům, tak činnosti člověka, který do ní sekundárně deponoval sídlištní odpad.

Kromě již zmíněných fragmentů keramických nádob, zvířecích kostí, mazanice a štípané kamenné industrie dílenského charakteru z místních rohovců bylo získáno i několik neopracovaných kamenů, zlomek otloukače z valounu křemene a kousek drobného slitku z téměř čisté mědi. Nově získaná data přispěla k pochopení charakteru lidských aktivit v prostoru exploatačně-dílenského areálu na Stránské skále na počátku eneolitu.

Literatura

- Bartík, J., Škrdla, P., Šebela, L., Přichystal, A., Nejman, L. 2019: Mining and processing of the Stránská skála-type chert during Late Neolithic and Early Eneolithic periods. *Archeologické rozhledy* LXXI(3), 373–417.
- Rychtaříková, T., Škrdla, P., Bartík, J. 2019: Brno (k. ú. Slatina, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 60(1), 206–207.

Summary

Brno (Slatina cadastre, Brno-město District). The rescue excavation of a small sunken feature was carried out during 2019 at Brno – “Stránská skála IV”. The excavated structure was rich in lithics made from local cherts and other archaeological material (including pottery sherds, daub, and animal bones). Feature No. 4/18 can be interpreted as a storage pit and dated to baalberge phase of the Funnel Beaker culture.

Jaroslav Bartík, Petr Škrdla

Dědice (okr. Vyškov)

„Legerní pole“.

Kultura se šňůrovou keramikou. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: Y: 568265.69; X: 1152971.88.

Během záchranného výzkumu na západním okraji vyškovské průmyslové zóny (ulice Průmyslová) jsme odkryli tři pravěké objekty. První byla blíže nedatovatelná sídlištní jáma. Dva další byly kostrové hroby kultury se šňůrovou keramikou. Na dně rozměrné, přibližně čtvercové, hrobové jámy jsme našli několik keramických nádob (mohutnou amforu, pohár zdobený otiskem šňůry). Dalšími milodary byly měděná dýka, měděné šídlo, kostěné dláto a kostěné šídlo, kamenná sekerka, kamenný brousek a rohovcový úštěp. Kosterní pozůstatky, původně uložené ve skrčené poloze na boku, byly silně rozvlečené jak po dně hrobové jámy, tak v jejím zásypu. Hrobová jáma byla patrně původně dutá (předpokládáme nějakou formu vnitřní dřevěné konstrukce), což umožnilo pohyb zvířat uvnitř hrobu a tím došlo k rozvlečení lidských ostatků i nálezů. Zcela nemůžeme ani vyloučit možnost vyloupení hrobu již v pravěku. Je však potřebné dodat, že jsme v zásypu hrobu nenašli stopy po vykrádací šachtě. Druhá hrobová jáma, či spíše její torzo (byla mělce zahloubena a při skrývce silně porušena), obsahovala pouze poškozený menší šňůrový pohár.

Literatura

Neuveдено.

Zusammenfassung

Dědice (Bez. Vyškov), „Legerní pole“. Schnurkeramik. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

Blanka Mikulková

Hlinsko (okr. Přerov)

„Kouty“.

Kultura se šňůrovou keramikou, bošácká kultura. Mohylové pohřebiště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum na mohylníku kultury se šňůrovou keramikou v Hlinsku byl vyvolán na základě rozšiřování těžebního pásma kamenolomu Podhůra. Lokalita se nachází v trati „Kouty“, která je situována na jihozápadním okraji lomu Podhůra v nadmořské výšce 342–344 m. Lokalita je součástí Podbeskydské pahorkatiny, která patří, podobně jako ostatní pahorkatiny na východ od Moravské brány, k celku Západních Karpat. Mohylník byl poprvé podrobně popsán v roce 1934 I. L. Červinkou, který většinu mohyl prokopával, popsal a zanesl do celkového plánu zkoumané lokality (Šebela a kol. 2007, 16–19). Záchranný archeologický výzkum byl započat na počátku měsíce března 2019 skrývkou geofyzikálním průzkumem vytypovaných míst, kde následně v období měsíců březen až červenec probíhala systematická povrchová prospekce, během které byla získána řada nálezů z období mladšího paleolitu.

Na počátku měsíce června byl zahájen záchranný výzkum dvou dochovaných mohyl, které se nacházely v plánovaném záboru, určeném pro další těžbu kamene. První mohyla č. I před zahájením exkavace dosahovala v půdorysu rozměrů 7 × 12 m s dochovanou výškou v rozmezí 0,40–0,50 m. Samotný výzkum byl započat vyměřením středového kříže, který mohyly rozdělil na celkem 4 zkoumané sektory, označené římskými čísly I–IV. Jako

první byla odstraněna drnová vrstva (kontext 100) ve vzájemně protilehlých sektorech I, IV a vyměřeny sondy S1–12. Sondy měly 1 m na šířku a byly situovány v rámci zkoumaných sektorů, podél stěn středového kříže. Na jednu z těchto sond dále navazovala další sonda, vyměřená vždy v závislosti na dochování mohylového násypu. Dochovaná výška mohylového násypu se u mohyly č. I. pohybovala v rozmezí 0,20–0,45 m. Násyp mohyly byl tvořen povětšinou kyprou, světle žlutou prachovou hlínou prostoupenou náhodně středně velkými kameny (kontext 102), která nasedala na slehlé výrazně kamenité geologické podloží (kontext 103).

Po ukončení exkavace sond S1–12 a následně kresebné a fotografické dokumentace zachycené nálezové situace byl zbytek mohylového násypu v jednotlivých sektorech postupně prokoppán a odvezen.

Během průzkumu mohylového násypu byla získána početná kolekce keramických fragmentů, společně s jednou pazourkovou čepelkou. Výkop hrobové jámy nebyl během výzkumu identifikován. Přibližně ve středu mohyly byly soustředěny velké kameny, uložené v jednotlivých úrovních mohylového násypu (kontext 108). Ty mohou představovat pozůstatky po konstrukci hrobové komory nebo po jejím částečném zakrytí kameny.

Druhá mohyla č. II měla v půdorysu pravidelný oválný tvar o rozměrech 15 × 19 m s výškou v rozmezí 0,40–0,60 m. Terénní práce byly zahájeny na počátku měsíce července vyměřením středového kříže a následnou exkavací svrchní drnové vrstvy (kontext 100) na úroveň mohylového násypu (kontext 107). Mohyla se nachází ve vzdálenosti zhruba 10 m jihozápadním směrem od první zkoumané mohyly č. I. Mohylový násyp byl podobně jako u první mohyly tvořen světle žlutou prachovou hlínou, mírně prostoupenou malými nebo náhodně velkými kameny, fragmenty keramiky, mazanice či ojedinělými drobkami uhlíků (kontext 107). Násyp mohyly zde dosahuje výšky v rozmezí 0,40–0,60 m. Ve středu mohyly se během exkavace podařilo zachytit nepravidelný oválný výkop, zahluobený zhruba 20 cm do geologického podloží (objekt č. 504). Tento výkop představuje pozůstatek po archeologické sondě I. L. Červinky z roku 1934, která se dále nacházela v superpozici s další archeologickou sondou č. 502, vykopanou týmem Lubomíra Šebely (Šebela a kol. 2007, 17–18). V jižní části mohyly byla dále na vytvořeném řezu identifikována vykrádací šachta, jejíž zásyp je tvořen světle šedou kamenitou hlínou, získanou během zahlubování výkopu do podloží, který byl pak zpětně zasypán (objekt č. 506).

Během terénního průzkumu mohyly č. II byly prozkoumány celkem tři hroby H1/800, H2/801, H3/802. Hroby H1, H2 lze přiřadit na základě získaného archeologického materiálu k bošácké kultuře. Výkop hrobu H3 se nacházel přibližně ve středu mohyly v superpozici s archeologickou sondou č. 504. Pravděpodobně se jedná o pozůstatek původního pohřbu kultury se šňůrovou keramikou, z jehož zásypu nebyl získán žádný chronologicky citlivý materiál.

H1/800

První zkoumaný hrob byl zachycen v sektoru VIII, v prostoru sond S13–14, kde se začal projevovat nápadně červenou výplní zachycenou pod mohylovým násypem, tvořeným světle žlutou prachovou hlínou (kontext 107). Po ukončení kresebné a fotografické dokumentace vytvořených řezů byl mohylový násyp snížen na úroveň hrobové jámy, která byla zahloubena do geologického podloží (kontext 103). Výkop hrobové jámy měl nepravidelný obdélný půdorys orientovaný ve směru východ–západ. Nepravidelné přímé stěny hrobu nasedaly na pravidelné rovné dno.

Zásyp hrobu byl tvořen světle červenou prachovou hlínou prostoupenou ojediněle malými kameny, drobkami lidských kostí a středně velkými fragmenty keramiky. Přibližně ve středu

hrobové jámy se nacházela lidská kremace (kontext č. 116), která mohla být původně uložena ve schránce z organického materiálu, jenž se nedochoval. Dále byla během preparace hrobové jámy nalezena skrumáž keramických fragmentů umístěných v jihozápadním rohu hrobové jámy (kontext č. 503).

H2/801

Druhý hrob byl rovněž zachycen během exkavace sondy S22, která se nacházela v sektoru č. VII. Výkop hrobové jámy se nacházel ve vzdálenosti 1,5 m severním směrem od výkopu hrobu č. H1/800. Hrobová jáma měla pravidelný obdélný půdorys se strmými stěnami, které nasedaly na pravidelné mírně skloněné dno. Výkop hrobové jámy byl orientován ve směru východ–západ s vanovitým řezem.

Zásyp hrobu byl podobně jako u hrobu H1 tvořen světle červenou prachovou hlínou prostoupenou mírně středně velkými fragmenty keramiky a malými zlomky lidských kostí. Během preparace hrobové jámy byla přibližně v jejím středu odkryta keramická nádoba, v jejímž okolí byla soustředěna lidská kremace.

H3/802

Výkop hrobu č. H3/802 se nacházel v superpozici s výkopem archeologické sondy I. L. Červinky č. 504, který hrobovou jámu z jedné poloviny porušil. Hrobová jáma byla zachycena během exkavace východního ramene kontrolního kříže. Jáma měla pravděpodobně obdélný tvar, čemuž napovídá i částečně dochovaný půdorys. Výkop hrobu měl pravidelný tvar se strmými stěnami, které navazovaly na pravidelné rovné dno. Hrob byl orientován ve směru sever–jih s pravděpodobně vanovitým řezem.

Výplň hrobové jámy byla tvořena slehlým světle šedým zásysem dosahujícím maximální mocnosti 0,35 m (kontext 121). Zásyp byl náhodně prostoupen malými fragmenty kostí, keramiky a uhlíků. Výplň hrobu dále nasedala na tenkou tmavě hnědou prachovou hlínu prostoupenou ojediněle malými kameny (kontext č. 122). Tato uloženina dále nasedala na dno hrobové jámy.

Mezi nálezy, získanými během průzkumu mohylového násypu (kontext 107) i ze zahloubených objektů, převládají ojedinělé středně velké fragmenty keramiky. K dalším artefaktům náleží zlomek sekeromlatu nalezený na severním okraji mohyly či ojediněle zlomky zvířecích kostí a mazanice.

Literatura

Šebela, L. a kol. 2007: *Hlinsko. Výšinná osada lidu badenské kultury.*

Spisy Archeologického ústavu AV ČR 32. Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno.

Zusammenfassung

Hlinsko (Bez. Přerov), „Kouty“. Anfang Juni 2019 wurde mit der Erforschung von zwei Grabhügeln in Hlinsko, Flur Kouty (Steinbruch Podhůra) begonnen. Der Standort liegt auf einer Höhe von 342–344 m. Der erste Grabhügel Nr. I hat den Grundriss 7 × 12 m und ist 0,40 bis 0,50 m hoch. Der Aushub des Grabes wurde bei der Erforschung des Grabhügels Nr. I nicht gefunden. Der zweite Grabhügel Nr. II hatte eine ovale Form von 15 × 19 m mit einer Höhe von 0,40 bis 0,60 m. Während der Erkundung des Hügels Nr. II wurden drei Gräber H1/800, H2/801, H3/802 gefunden. Die Gräber von H1, H2 gehören zur Bošáca Kultur. Der Aushub des Grabes H3 befand sich ungefähr in der Mitte des Grabhügels. Während der Erforschung von H3 wurde kein historisch relevantes Material aufgefunden.

Vít Hadrava

Holubice (okr. Vyškov)

„Kruh“.

Eneolit. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: Y= - 584296.07; X= - 1164204.63.

Zkoumaná plocha se nachází na severním svahu v severovýchodní části obce. Lokalita je postupně zastavována rodinnými domy. Během skrývky ornice na ploše jednoho z domů byl porušen sídlištní objekt obdélníkového půdorysu s kruhovou pískou u severní stěny. Pravděpodobně se jedná o výrobní objekt – pec s rozlehlou předpecní jámou. Jáma obsahovala zlomky keramiky, štípanou a broušenou industrii, přeslen a zvířecí kosti. Na ostatních parcelách jsme další osídlení nezjistili.

Literatura

Neuvedeno.

Zusammenfassung

Holubice (Bez. Vyškov), „Kruh“. Äneolithikum. Siedlung. Rettungsgrabung.

Blanka Mikulková

Jedovnice (okr. Blansko)

„Nad Jakubem“.

Pozdní eneolit. Ojedinělý nález. Náhodný povrchový nález.

V zářijových dnech roku 2016 našla pí. Jana Kupková při vycházce se svým manželem v trati „Nad Jakubem“ štípaný silicitový artefakt. Jedná se o silicitovou dýku s krátkou jazykovitou rukojetí o délce 84 mm, s rukojetí 15 mm (obr. 2). Zhotovená je ze silicitu z glacienních sedimentů (za určení použité suroviny děkujeme A. Příchystalovi z Ústavu geologických věd Přírodovědecké fakulty v Brně). Silicitové dýky jsou považovány za importy, které se na území České republiky dostaly dálkovým obchodem ze severní Evropy, kde jsou jejich výrobní centra. Severské dýky opatřené rukojetí mají řap delší, často ve tvaru rybího ocasu, ale s odlišným příčným řezem. Jedovnická dýka na rozdíl od nich má však krátkou jazykovitou rukojeť. Tato forma je obvyklá u měděných dýk kultury zvoncovitých

pohárů (Kuna, Matoušek 1978, obr. 1; 2: 1–10), kde lze k ní nalézt řadu více či méně podobných kusů. Na jejich základě je možné silicitovou dýku z Jedovnic považovat za repliku měděných dýk nositelů kultury zvoncovitých pohárů a datovat ji do pozdního eneolitu.

Literatura

Kuna, M., Matoušek, V. 1978: Měděná industrie kultury

zvoncovitých pohárů ve střední Evropě. In. M. Buchvaldek (ed.): *Varia archaeologica 1. Praehistorica VII.* Praha: Univerzita Karlova, 65–89.

Zusammenfassung

Jedovnice (Bez. Blansko), „Nad Jakubem“. Spätäneolithikum. Einzelfund.

Lubomír Šebela, Jana Kupková

Jiříkovice (okr. Brno-venkov)

„Díly“, parc. č. 472/58, 472/110.

Kultura se šňůrovou keramikou. Pohřebišť. Záchraný výzkum.

Při rozšiřování haly v průmyslové zóně obce Jiříkovice byl odkryt kostrový hrob kultury se šňůrovou keramikou porušený druhotným zásahem (WGS-84: 49.177432341N, 16.761250313E). Další dva kostrové hroby byly ve skryté ploše zachyceny při výstavbě vodovodního řádu (WGS-84: 49.1775314N, 16.7613703E; 49.1775961N, 16.7601364E). Jednalo se o menší pravoúhlé jámy, obsahující v jednom případě velmi skromné a ve druhém o něco lépe zachované kosterní ostatky dětí. Z milodarů lze zmínit pohár zdobený otisky šňůry, džbán, hrnce a drobnou bezuchou amforu.

Literatura

Neuvedeno.

Zusammenfassung

Jiříkovice (Bez. Brno-venkov), „Díly“. Parz. Nr. 472/58, 472/110. Schnurkeramik. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

Petr Kos, David Parma

Jiříkovice (okr. Brno-venkov)

„Čtvrtě před dráhou“, parc. č. 581/149.

Kultura se šňůrovou keramikou. Hrob. Záchraný výzkum.

Při budování II. etapy oblastního vodovodu svazku obcí Šlapanicko byl v trati „Čtvrtě před dráhou“ zachycen v plošné skrývce přístupové komunikace ke stavbě také jeden menší pravoúhlý hrob z období kultury se šňůrovou keramikou. Kromě pěti nádob (miska, hrnec, amfora a dva džbány) však neobsahoval žádný pohřeb (obr. 3). Vzhledem k rozmístění nádob je však možné, že skelet byl zcela rozložen půdními procesy.

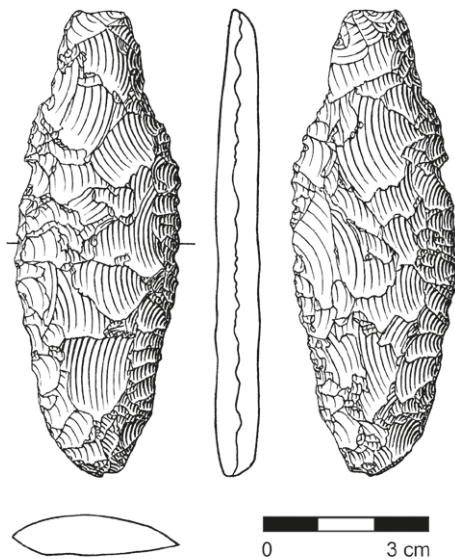
Literatura

Neuvedeno.

Zusammenfassung

Jiříkovice (Bez. Brno-venkov), „Čtvrtě před dráhou“. Parz. Nr. 581/149. Grab der Schnurkeramik. Rettungsgrabung.

Petr Kos, Jiří Kala

Obr. 2. Jedovnice (okr. Blansko). Silicitová dýka. Kresba J. Brenner.

Abb. 2. Jedovnice (Bez. Blansko). Silicidolch. Zeichnung J. Brenner.

Obr. 3. Jiříkovice (okr. Brno-venkov). Hrob kultury se šňůrovou keramikou. Foto P. Kos.

Abb. 3. Jiříkovice (Bez. Brno-venkov). Grab der Schnurkeramik. Foto P. Kos.

Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc) Hajnova ulice.

Jordanovská kultura. Sídliště. Záchraný výzkum.

Záchraný archeologický výzkum v Olomouci-Slavoníně, byl vyvolán připravovanou stavbou nového rodinného domu pana Šturala, realizovaný stavební firmou Gemo Olomouc. Městská část Slavonín se nachází na jihozápadní straně města Olomouc. Předmětná plocha, která je součástí již v minulosti zkoumané polykulturní lokality, se nachází pod mírným svahem orientovaným k východu, s nadmořskou výškou 213 m. Stavební parcela je v současné zástavbě omezena ulicemi Hajnova od východu a Přečkova přiléhající k parcele od západu. Výzkum v tomto prostoru navázal na předchozí záchranné archeologické akce, které zde v souvislosti se stavbou rodinných domů proběhly v období sezón 2004, 2009, 2014, 2016, 2017, 2018 (Kalábek 2004, 145; Kalábek 2014, 184; Kalábek 2016, 184; Kalábek 2017, 164; Kalábek 2018, 170–171; Vránová 2009, 271–272). Výsledně bylo během záchranného archeologického výzkumu prozkoumáno a zdokumentováno celkem 16 sídlištních objektů, které jsou na ploše zastoupeny dvěma výkopy kulových jamek (č. 374, 375), jedenácti výkopy sloupových jamek (č. 376, 377, 378, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389) a třemi výkopy zásobních jam (č. 379, 380, 381). Dále celkem šest sloupových jam č. 384, 385, 386, 387, 388, 389 zachycených v jihovýchodní části zkoumané plochy tvořilo pozůstatek po domu nadzemní sloupové konstrukce (struktura č. 05), zkoumanému již v období výzkumné sezony 2017, během výstavby komunikace vymezující dnešní ulici Hajnova. Půdorys zachycené stavby měl obdélníkový tvar lemovaný řadami sloupových jamek, které byly ve středové ose doplněny o výkopy po nosných sloupech (Kalábek 2018, 170–171).

Na základě získaného archeologického materiálu lze některé zkoumané objekty datovat do období raného eneolitu (jordanovská kultura), starší doby bronzové (únětická kultura) a období popelnicových polí. Jordánovské kultuře náleží celkem jeden výkop zásobní jámy č. 379, z které pochází kolekce keramiky, fragmentů mazanice a zvířecích kostí. Zásobní jáma měla v půdorysu pravidelný oválný tvar s konvexními stěnami, které navazovaly na rovné dno. Na vytvořeném řezu dosahovala maximální hloubky 1,42 m. Ve vzdálenosti zhruba 3 m severním směrem od výkopu zásobní jámy se nacházela větší skupina sloupových a kulových jamek, z kterých ovšem nebyl získán žádný chronologicky citlivý materiál.

Literatura

- Kalábek, M. 2004: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 45, 145.
 Kalábek, M. 2014: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 55(1), 184.
 Kalábek, M. 2016: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 56(1), 184.
 Kalábek, M. 2017: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 58(1), 164.
 Kalábek, M. 2018: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 59(1), 170–171.
 Vránová, V. 2009: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 50, 271–272.

Zusammenfassung

Olomouc (Kat. Slavonín, Bez. Olomouc), Hajnova StraÙe. Jordansmùhler Kultur Rettungsgrabung. Siedlung.

Vít Hadrava

Otice (k. ú. Rybníčky, okr. Opava)

„U Hradecké cesty“, parc. č. 865, 760/1, 787/2 a 788/1.

Lengyelská kultura. Sídliště. Záchraný výzkum.

Archeologický výzkum na katastru obce Otice na parcelách č. 865, 760/1, 787/2 a 788/1 v trati „U Hradecké cesty“ se uskutečnil v rámci výstavby obsluÙné komunikace (obr. 4). Výzkum tak prostorově navazoval na akci z roku 2018 (Juchelka, Králová 2019, 181), kdy byla zkoumána východní část příjezdové komunikace. Celkem bylo v roce 2019 zkoumáno 36 archeologických situací, z nichÙ čtyři představovaly pozůstatky po těžebních jámách na hlínu, tzv. hliníÙkù (části některých z nich byly již zkoumány v roce 2018), jedenáct představovalo pozůstatky po sídlištních jámách (zásobníkové jámy apod.) a 21 kulových či sloupových jam. Nalezeny zde byly doklady aktivity lidu hornoslezské lengyelské skupiny v období její IV. fáze. Nálezy potvrzují, že místo a současně i jeho širší okolí bylo v minulosti, především v období staršího eneolitu, velmi intenzivně osídleno.

Literatura

- Juchelka, J., Králová, S. 2019: Otice. *Přehled výzkumů* 60(1), 181.

Summary

Otice (Rybníčky cadastre, Opava District), “U Hradecké cesty”. Lengyel culture. Settlement. Rescue excavation.

Soňa Králová, Jiří Juchelka, Ondřej Klápa

Obr. 4. Otice (k. ú. Rybníčky, okr. Opava). Pohled na výzkum z ptačí perspektivy (snímek pořízen pozemním vrtulníkem DJI PHANTOM 4 PRO+). Foto J. Juchelka.

Fig. 4. Otice (Rybníčky cadastre, Opava District). Excavation from above (image taken with DJI PHANTOM 4 PRO + ground helicopter). Photo by J. Juchelka.

Otrokovice (k. ú. Kvítkovice u Otrokovic, okr. Zlín) „Rybníčky“.

Eneolit. Sídlištní nález. Záchraný výzkum.

Lokalizace výzkumu: ZM ČR 1:10 000, list 25-31-04 v okolí bodu určeného koordináty 244/87 mm od Z/J s. č.

V loňském roce byl realizován pracovníky kroměřížské pobočky Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchraný archeologický výzkum vyvolaný stavbou propojovací komunikace mezi čerpacími stanicemi, která se nachází na rozhraní katastru Otrokovic (trať „Rybníčky“) a Malenovic (trať „Zadní mezicestí“), bližší podrobnosti jsou uvedeny v oddílech Doba bronzová a Doba železná. Mezi materiálem získaným během tohoto výzkumu se vyskytl i jeden kamenný sekeromlat nalezený v nadložních vrstvách při skrývce ornice (jeho bližší lokace není možná).

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Otrokovice (Kvítkovice u Otrokovic cadastre, Zlín District). Eneolithic stone battle-axe with a drilled shaft hole was found during the lowering of surface layers connected to the construction of a new road between petrol stations.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Podivín (okr. Břeclav)

„Rybáře“, Rosenberská ulice, parc. č. 1257/45.

Starý eneolit. Pohřebiště. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Regionální muzeum v Mikulově, př. č. 92/2019.

Lokalizace: S-JTSK – Y: - 585371 X: - 1203700.

V říjnu 2019 byla zahájena stavba rodinného domu na uvedené parcele. Během hloubení základových pasů zde byly narušeny dvě kostry a dále zde byly dokumentovány objekty z mladohradištního období. V průběhu stavby silnice Rosenberské ulice byly již v roce 2014 nalezeny pozůstatky čtyř jedinců a pátý byl objeven právě na předmětné parcele po narušení ornice (Trampota 2016). Datování těchto hrobů do starého eneolitu bylo provedeno radiokarbonovou metodou, neboť v žádném hrobu nebyly hrobové přídavky. Za účelem nalezení dalších hrobů byly na předmětné parcele prováděny drobné sondáže, ale namísto hrobů byly nalezeny jiné archeologické objekty (Čížmář, Trampota 2016).

Nově objevené hroby (H 805, H 806) byly zjištěny během výkopů základových pasů a přípojky pro elektřinu. Obě pohřby byly uloženy bez hrobových přídavků, v obou zásypech však byly nalezeny nevýrazné keramické fragmenty a štípaná industrie. V hrobu H 805 byla objevena drobná součást šperku z provrtané schránky mlže. Hrob H 806 je orientovaný stejně jako ostatní ve směru Z-V, poloha kostry v hrobu 805 je však mírně odkloněná ve směru JZZ-SVV.

Literatura

Čížmář, I., Trampota, F. 2016: Podivín (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 57(1), 171, 195.

Trampota, F. 2016: Podivín (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 57(1), 194-195.

Summary

Podivín (Břeclav District), “Rybáře”, Rosenberská Street. Two burials in stretched position without grave goods were found prior to construction of a house. Five more similar burials were discovered earlier in 2014 and they were dated by C-14 method to the Early Eneolithic.

Kristína Piačková, František Trampota

Příbor (k. ú. Hájev, okr. Nový Jičín) „Za Klenosem“.

Kultura s moravskou malovanou keramikou 2c. Sídliště. Povrchové sběry.

Lokalizace: WGS-84 – N 49°38.08747', E 18°10.32832'.

Třetí závěrečný příspěvek navazuje na předešlé nálezové zprávy, které jsem věnoval stručnému rozboru štípané industrie na tomto lengyelském sídlišti v předešlých časopisech Přehled výzkumů. Prostřednictvím kreseb uvádím další typy nejvýraznějších nástrojů. Na obrázku 5 jsou nakresleny čepelové nástroje, některé jsou multifunkční a byly zhotoveny z místních silicitů glacienních sedimentů (SGS). Na obr 5: 1 je přelomený čepelový nůž s bilaterální retuší, obr. 5: 2 čepelový nůž s bilaterální retuší v kombinaci s vrtákem, obr. 5: 3 vrták na čepeli, obr. 5: 4-5 čepelové nože s bilaterální retuší, obr. 5: 6 čepelový nůž s bilaterální retuší v kombinaci se škrabadlem, obr. 5: 7 nůž s bilaterální retuší v kombinaci s vrtákem, obr. 5: 8 čepelový nůž s bilaterální retuší, obr. 5: 9 čepelový nůž v kombinaci s vrtákem, obr. 5: 10-11 nože s laterální retuší a na obr. 5: 12 čepelový nůž s laterální retuší a zoubky. Na obrázku 6: 1-5 čepelové hroty s laterální retuší, některé mohly plnit i funkci drobných nožů, nebo vrtáků. Obr. 6: 6-9 drobné vrtáky z SGS, obr. 6: 10-11 drobné vrtáky na čepelích z importovaného černého obsidiánu, obr. 6: 12 vrták na čepeli (SGS), obr. 6: 13-15 hroty na čepelích (SGS). V uvedené nálezové zprávě je uvedena jenom nejvýraznější štípaná celistvá industrie, kterou doprovází i četná debitaž, jádra a otloukače z SGS. V roce 1976 členové Archeologického kroužku v Příboře prováděli spolu s Vlastivědným ústavem v Novém Jičíně pod vedením muzejního pracovníka PhDr. E. Grepla sondážní zjišťovací archeologický výzkum, který odkryl i půdorys několika chat, z nichž jedna byla kruhovitěho tvaru s červeně vypálenou podlahou. Byly objeveny i stopy po kůlech sloužících jako opěry chat. Dále byly výzkumem zachyceny zbytky nízkých zídek sestavených z menších kamenů a místy kameny vydlážděná podlaha (Fryč 1985, 14-17). Na obrázku 7 na výřezu z aktuální katastrální mapy jsou vyznačeny sondy při zjišťovacím výzkumu v roce 1976.

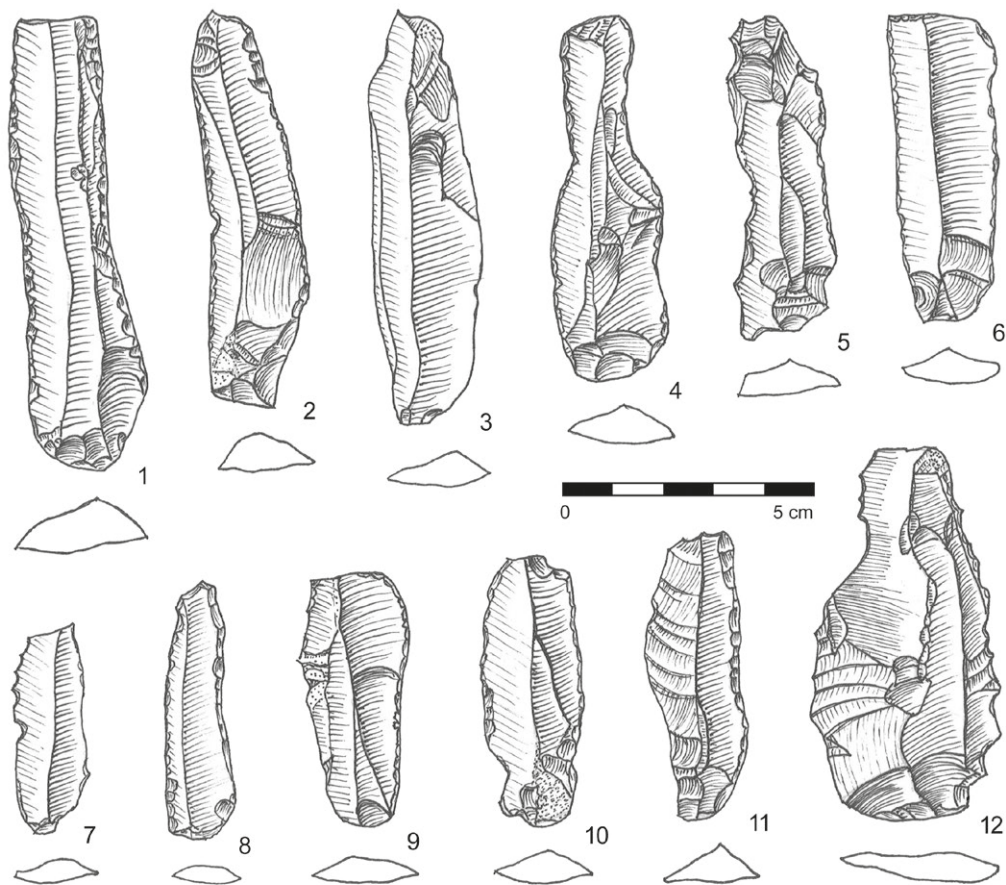
Literatura

Fryč, J. 1985: *Svědectví o pravěku Příbora*. Příbor: Dům kultury ROH, 14-17.

Zusammenfassung

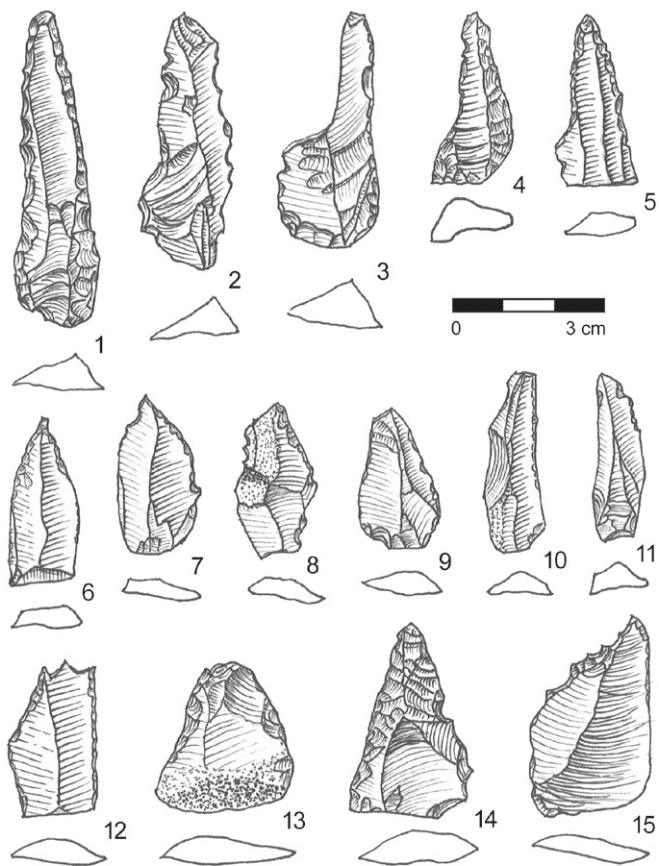
Příbor (Kat. Hájev, Bez. Nový Jičín), „Za Klenosem“. Mährisch Bemaltkeramische Kultur – Phase IIc. Oberflächensammlungen.

Daniel Fryč

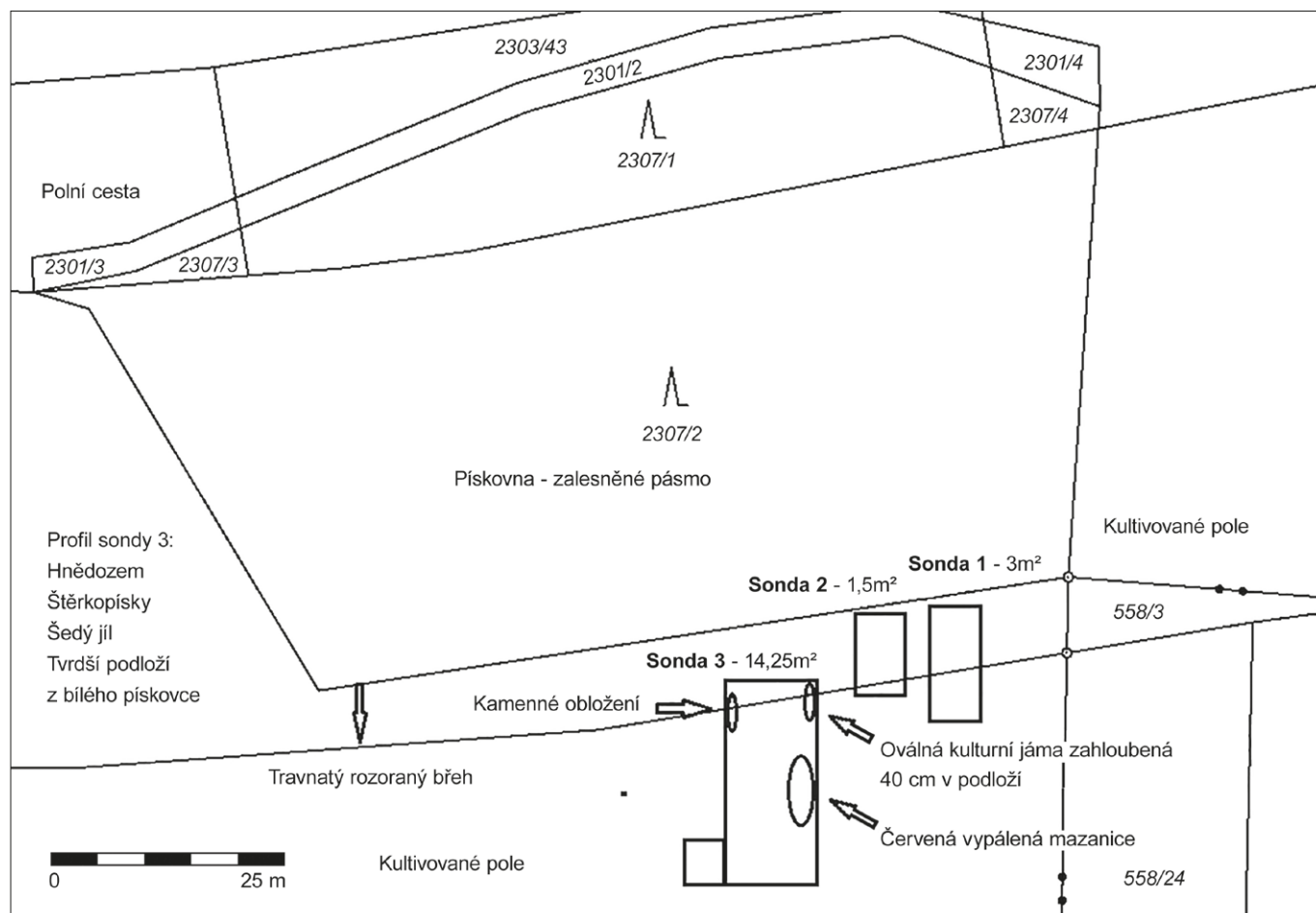
Obr. 5. Příbor, k. ú. Hájev. Štípaná industrie – nože a vrtáky (výběr). Kresba D. Fryč.

Abb. 5. Příbor, Kataster Hájev. Spaltindustrie – Messer und Bohrer (Auswahl). Zeichnung D. Fryč.

Obr. 6. Příbor, k. ú. Hájev. Štípaná industrie – hroty a vrtáky (výběr). Kresby D. Fryč.

Abb. 6. Příbor, Kataster Hájev. Spaltindustrie – Spitzen und Bohrer (Auswahl). Zeichnung D. Fryč.

Obr. 7. Přibor, k. ú. Háčov. Plán sondážního výzkumu (1976). Kresba D. Fryč.

Abb. 7. Přibor, Kataster Háčov. Plan der Sondierungsgrabung (1976). Zeichnung D. Fryč.

Smržice (okr. Prostějov)

„Nad hliníkem“, parc. č. 1182/1, 1182/2.

Kultura se šňůrovou keramikou. Kostrový hrob. Záchranný výzkum.

Ve dnech 1. února až 7. března 2019 probíhal záchranný archeologický výzkum vyvolaný akcí „Skleník Smržice II, k. ú. Smržice, okr. Prostějov“. Na ploše budoucího skleníku a obslužné komunikace (ZM ČR 1 : 10000, list 24-24-06, 311:137, 339:136, 354:117, 341:115, 337:117, 331:120, 330:136, 311:136) bylo prozkoumáno a zdokumentováno celkem 8 terénních archeologických situací. Vedle 7 sídlištních objektů souvisejících s již dříve zkoumanou rozsáhlejší osadou mladší doby bronzové až starší doby železné (Fojtík 2018) šlo především o cenný objev v podobě osamocenéhó kostrového hrobu kultury se šňůrovou keramikou (obr. 8). Tento poskytl nejen sedm keramických nádob, ale i srpovitý nástroj/závěsek z kančího klu, skvostný sekeromlat ze serpentinitu, kamennou sekerku, valoun porfyrického mikrodioritu (záměrně přinesená surovina potenciálního kamenného artefaktu) a stopy zcela rozpadnutého měděného předmětu. Skladba popsaného hrobového inventáře, ale i torzovité pozůstatky skeletu nebožtíka na pravém boku s orientací hlavou k západu, poukazovaly na pohřeb příslušníka mužského pohlaví (cf. Peška 2013, 119, 127, 129), což potvrdila i následná antropologická analýza (pravděpodobně muž mezi 30. a 40. rokem života). Hrob byl situován na náhorních partiích táhlého terénního hřbetu západně mendipu Stráž s kótou 286,5 m. Místo

samotné poskytuje nebývale široký krajinný výhled a kontroluje tak nejen klíčové území rozšířených akumulacních rovin Romžské nivy (tedy tzv. Prostějovskou kotlinu), ale poskytuje dohlednost až na Konicko a Draňansko (tedy severovýchodní část Draňanské vrchoviny) nebo k Vyškovsku a Kroměřížsku (do Litenčické pahorkatiny a Chřibů). V katastrálním území obce Smržice, okr. Prostějov, se jedná již o druhou funerální památku lidu se šňůrovou keramikou pozdní doby kamenné (viz dětský hrob vykopaný A. Gottwaldem v trati „Záolešni na stezkách“, cf. Gottwald 1924, 68; Šebela 1999, 145-145, Pl. 105: 1-4). V tomto případně jde však o nález z kategorie zpravidla bohatě vypravených a obvykle spíše soliterních hrobů, původně snad pod navršenou mohylou, situovaných v polohách poskytujících až extrémní rozhled do otevřené krajiny (z podobných můžeme v geografické oblasti Prostějovska zmínit především lokality Dobrochov-„Předina“ a Vřesovice-„Padělky“, cf. Šebela 1999, 49, Pl. 13: 5, 6, 186: 7, 10 a týž, 168-170).

Literatura

- Fojtík, P. 2018: *Smržice 2017, „Skleníky AGRO HANÁ, k. ú. Smržice, okr. Prostějov“, č. akce 70/17*. Rkp. nálevové zprávy, č. j. 628/18. Uloženo: Archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i.
- Gottwald, A. 1924: *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku*. Prostějov: J. F. Buček.
- Peška, J. 2013: *Morava na konci eneolitu*. Olomouc, Brno: Akademické nakladatelství CERM, s. r. o., Brno.

Šebela, L. 1999: *The Corded Ware Culture in Moravia and in the adjacent Part of Silesia (Catalogue)*. Fontes Archaeologiae Moravicae. Tomus XXIII. Brno: Archeologický ústav Akademie věd České republiky v Brně.

Zusammenfassung

Smržice (Bez. Prostějov), „Nad hliníkem“. Parz. Nr. 1182/1, 1182/2. Schnurkeramik. Skelettgrab. Rettungsgrabung.

Pavel Fojtík

Obr. 8. Smržice, okr. Prostějov. Kostrový hrob kultury se šňůrovou keramikou. Foto P. Fojtík.

Abb. 8. Smržice, Bez. Prostějov. Skelettgrab der Schnurkeramik. Foto P. Fojtík.

Šlapanice (okr. Brno-venkov)

Ulice Brněnská pole, parc. č. 2804/263.

Kultura se šňůrovou keramikou. Pohřebiště. Záchraný výzkum.

Lokalizace WGS-84 – 49.1656539N, 16.7174544E.

Během další etapy výstavby bytových domů v ulici Brněnská pole byl prozkoumán jediný hrob kultury se šňůrovou keramikou. Je součástí většího pohřebiště odkrývaného postupně od roku 2008.

Literatura

Neuvedeno.

Zusammenfassung

Šlapanice (Bez. Brno-venkov), Brněnská pole StraÙe. Schnurkeramik. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

David Parma, Petr Kos

Věžky (okr. Kroměříž)

„U hřbitova“.

Epilengyel. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: ZM ČR 1:10 000, list 24-42-15, v okolí bodu 161/252 mm od Z/J s. č.

V průběhu roku 2019 byla v souvislosti s výstavbou komunikací a inženýrských sítí pro novou zástavbu rodinných domů realizována další část záchraného archeologického výzkumu,

kteřá navazovala na stavební činnost z roku 2018 (Fojtík, Popelka 2019, 204).

Během výzkumu bylo prozkoumáno několik zahloubených sídlištních jam, které mohou být interpretovány jako hliníky, zásobnice, sloupové a blíže neurčené jámy. Na základě získaného materiálu lze říci, že se jedná o stejné epilengyelské osídlení, jaké bylo zachyceno během předešlých záchraných výzkumů.

Literatura

Fojtík, A., Popelka, M. 2019: Věžky (okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 60(1), 204.

Summary

Věžky (Kroměříž District), “U hřbitova”. Ongoing excavation of the Late Stone Age settlement triggered by the next phase of landscaping in the area of newly established private estates.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)

„Zadní mezicestí“.

Eneolit. Sídlištní nález. Záchraný výzkum.

Bližší informace – viz Otrokovice (k. ú. Kvítkovice u Otrokovic, okr. Zlín).

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Zlín (Malenovice u Zlína cadastre, Zlín District), “Zadní mezicestí”. Settlement find. Rescue excavation – see the report Otrokovice (k. ú. Kvítkovice u Otrokovic, okr. Zlín).

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Železné (okr. Brno-venkov)

„Záhomí“.

Kultura s moravskou malovanou keramikou (stupeň II). Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1141197.37: 607397.96, 1141313.26:607324.67, 1141144.72:607230.75, 1141169.33:607349.28.

V průběhu celého roku 2019 pokračovali pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., v záchraných archeologických výzkumech v poloze „Záhomí“, jež byly vyvolány postupnou výstavbou rodinných domů (srov. Přichystal 2019). Nově bylo dokumentováno porušení dalších 10 zahloubených sídlištních objektů, které je možné na základě získaného materiálu opět datovat do II. stupně kultury s moravskou malovanou keramikou.

Literatura

Přichystal, M. 2019: Železné (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 60(1), 204.

Zusammenfassung

Železné (Bez. Brno-venkov), „Záhomí“. Mährisch Bemaltkeramische Kultur (Stufe II). Siedlung. Rettungsgrabung.

Michal Přichystal